

Lidija Zrnić

Primjer obrade etnografske građe pohranjene u Upravi za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske

Lidija Zrnić
Ministarstvo kulture i medija RH
Uprava za zaštitu kulturne baštine
HR – 10000 Zagreb Ulica Josipa Runjanina 2

UDK: 930.25(497.5):39
930.255:711.437(497.521)Velika Gorica
Stručni rad/Professional paper
Primljen/Received: 8. 4. 2022.

Ključne riječi: nacionalna etnografija, etnološko istraživanje, nepokretna i pokretna kulturna baština

Key words: national ethnography, ethnological research, immovable and movable cultural heritage

U Odjelu za etnografsku i nematerijalnu kulturnu baštinu Uprave za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske pohranjena je i za korištenje dostupna obimna i vrijedna građa prikupljena terenskom etnološkom akcijom „Istraživanje i fiksiranje stanja etnoloških spomenika u cilju prikupljanja dokumentacije i proučavanja mogućnosti njihove zaštite na području SR Hrvatske“. Prikupljena građa rekonstrukcija je određenog vremenskog razdoblja koja pruža mogućnost daljnjih istraživanja i proučavanja, a priloženi primjer obrade građe izrađen je za naselja unutar ondašnjih granica općine Velika Gorica.

Istraživanje etnografske kulturne baštine u konzervatorskoj službi sustavnije se počelo provoditi tek 60-ih godina 20-og stoljeća. Do tada se etnografska građa prikupljala usput, u sklopu ekipnog terenskog rada konzervatora raznih struka među kojima nije bilo etnologa. Zbog očitog nedostatka građe početkom sedamdesetih godina 20. stoljeća Republički zavod za zaštitu spomenika kulture Hrvatske (RZZSKH)¹ započeo je metodološki ujednačenu i planski dugoročnu etnološku akciju pod nazivom „Istraživanje i fiksiranje stanja etnoloških spomenika u cilju prikupljanja dokumentacije i proučavanje mogućnosti njihove zaštite na području SR Hrvatske“. Nakon niza stručnih sastanaka i diskusija za utvrđivanje kriterija istraživanja, prva akcija izvršena je 1972. godine u selima na području općine Velika Gorica. Rezultati akcije opravdali su njeno pokretanje pa su od 1974. u terenska

istraživanja postepeno uključeni pojedini regionalni muzeji i svi ondašnji regionalni, općinski i gradski zavodi za zaštitu spomenika kulture Hrvatske: Regionalni zavod Zagreb (RZG), Regionalni zavod Rijeka (RRI), Regionalni zavod Osijek (ROS), Regionalni zavod Split (RST), Zavod Zadar (ZZD), Zavod Dubrovnik (ZDU), Zavod Šibenik (ZŠI). Voditelj i koordinator akcije ostao je RZZSKH, a zadnje istraživanje izvršeno je 2004. godine. U tih tridesetak godina, prema dostupnim podacima, obrađena su 973 naselja unutar 87 (ondašnjih granica) općina. Zavodi i njihovi suradnici na terenu obavili su obimna sustavna etnološka terenska istraživanja i sakupili vrijednu etnografsku građu: fotografije, crteže, arhitektonske skice, planove i opise zatečenog inventara. Tako prikupljenom građom dobiven je osnovni uvid u stanje očuvanosti i ugroženosti pokretne i nepokretne tradicijske baštine u Hrvatskoj, gustoću javljanja etnoloških kulturnih pojava, mogućnost rekonstrukcije, zaštite i mogućnost daljnjih znanstvenih proučavanja kao i komparativnih istraživanja.

Početak svake akcije započinjao je stručnim i organizacijskim pripremama kojima se je dobio uvid u karakter područja predviđenog za istraživanje i izbor lokaliteta u kojima se akcija realizirala. Uz proučavanje postojeće literature i komparativnog materijala dobivena je podloga za obradu odabranog područja. Organizacijske pripreme utvrđivale su sastav radnih ekipa, osiguravanje prijevoza i smještaja, obavješćavanje nadležnih ustanova o obilasku terena, te dogovaranje uvjeta za rad zainteresiranih studenata etnologije i arhitekture. Istraživanja su provedena popunjavanjem jedinstvenog terenskog upitnika u koji su se unosile glavne karakteristike obuhvaćenog naselja, njegov razvoj, podatci za pojedinačne primjere graditeljstva obzirom na konstruktivno-funkcionalne elemente, datiranje i utvrđivanje stanja sačuvanosti i

¹ Današnji naziv je Uprava za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske (dalje: MKM)

Ako(ja): »Istraživanje i fiksiranje stanja
starijih spomenika u SR Hrvatskoj«

A — NEPOKRETNI OBJEKTI

Redni br. Ime: _____
Mjesto: _____
Kbr: _____
Datum: _____ Art. s. _____
Film: _____
R. br.: 34

(2) — 1. MJESTO: _____ (3) Općina: _____

(2) — 2. ULICA (PUT), KBR.: _____

(11) — 3. VLAŠNIK: _____ Kazivač _____

(1) — 4. OBJEKT: _____
— stambeni (prizemnica, katnica): _____
— gospodarski objekt: _____

(12) — 5. POLOŽAJ: _____
— u centru sela; pri kraju sela; uz trg; uz glavni, sporedni put —

— 6. ORIJENTACIJA
— strane svijeta: _____
— pročelja: _____

(14) — 7. GRADITELJ: _____

(10) — 8. VRIJEME GRADNJE: _____

(15) — 9. MATERIJAL
— temelj: _____
— stijene: _____
— pokrov: _____

(18) — 10. TEHNIKA GRADNJE
— temelj: _____
— stijene: _____
— krovšte: _____

(17) — 11. DIMENZIJE: duž. _____ šir. _____ vis. _____
debljina stijena: _____

(9) — 12. STANJE OČUVANOSTI: dobro _____ srednje _____ loše _____
— oštećenja: _____

(22) — 13. UZROCI PROPADANJA: _____
— uvjeti održavanja: _____

A-2	Redni br. 	Ime: Mjesto: Kbr: Adm. & Film: R. br.: 34A
-----	--	---

(20) — 14. OPIS:

Navedi lokalne nazive za cjelinu, pojedine prostore građevinske pojedinosti i tehničke gradnje

- tlocrt:
- vanjšina — od temelja do krova — (izvorno, izmijenjeno):

- unutrašnjost — od podniva do potkrovlja — (izvorno, izmijenjeno):

- dimenzije: _____ peč: _____
- struja (od kada): _____
- karakteristični detalji: _____

— 15. ŠTO SAČINJAVAJ OKUĆNICU:

- oblik dvorišta:
- veličina: _____

— 16. OGRADE:

— 17. PRIJEDLOG ZA ZAŠTITU:

- dokumentacija: _____
- zaštita: _____

(28) — 18. PRIMJEDBE:

(25) — 19. EVIDENTIRAO:

Datum: _____

— 20. SNIMIO: _____ Film br. _____

1 a,b Sadržaj upitnika etnološke akcije
Content of the ethnological action questionnaire

izvršenih adaptacija ili preinaka na objektu, te u slučaju ugroženosti objekta prijedlog odgovarajućih mjera zaštite. Paralelno tome vršila su se i ispitivanja pokretnog etnološkog materijala, bez obzira je li predmet u funkciji ili ne. Niz podataka dobiven od kazivača determinirao je spomeničku vrijednost objekta ili predmeta, zabilježilo se njihovo lokalno nazivlje, te su se sagledavale mogućnosti njihove zaštite. Akcijom je bio predviđen i neposredni otkup pokretnog inventara i njegovo deponiranje u područni muzej u kojem su zaštićeni, obrađeni i pripremljeni za prezentaciju. Sređena građa sortirana je u 269 registratora od kojih je 170 registratora razvrstano prema nazivima općina, u 99 registratora građa je razvrstana po tematskim cjelinama, u 18 kutija smještene su fotografije², što zajedno čini oko 25 dužnih metara primarne građe koja se čuva i održava u Odjelu za etnografsku i nematerijalnu kulturnu baštinu MKM.

Grada je dostupnom tehnologijom i internim dogovorom unutar Uprave za svako obrađeno naselje sistematizirana

upisima u MO Excel tablice u kojima su ćelije definirane predloškom iz stručnog upitnika (sl. 1a,b). Naselja su grupirana prema ondašnjim granicama općina i za sada su podaci dostupni samo ručnim pretraživanjem tabelarnog popisa. Rukopisni dio građe digitaliziran je računalnim programom OCR (Optical Character Recognition), a vezanoj fotografskoj dokumentaciju (pozitivi i negativi) koja je pohranjena u Fototeci kulturne baštine MKM upisane su signature. Tehnička dokumentacija (arhitektonske skice, crteži) također je upisana kao vezani dokument i pohranjena u pripadajuće registratore. U tijeku je postupak konverzije tabličnih zapisa u informatički sustav Modulor++ koji će službi zaštite spomenika kulture i ostalim korisnicima omogućiti pristup pretraživanju lokaliteta putem portala eKultura.

2 Fotografije koje su duplikati, nelegendirane fotografije, negativi, diafilmovi i kontakt kopije

TABELARNI PRIKAZ ISTRAŽENOSTI NASELJA REPUBLIKE HRVATSKE 1972. – 2004.³

Godina	Ustanova	Područje istraživanja	Broj naselja
1972.	RZZSK	Velika Gorica ⁴	24
1973.	RZZSK	Sisak ⁵	15
1974., 1986.	ROS	Slavonski Brod ⁶	51
1974., 1979., 1980., 1982.		Požega ⁷	36
	RRI	Buje ⁸	13
1974., 1978/9., 1981.	RST	Omiš ⁹	8
		Split ¹⁰	5
1974.-1978.	ZDU	Dubrovnik ¹¹	22
	ZZD	Dugi otok ¹²	2
		Obrovac ¹³	2

.....
3 Osnovni podaci o metodologiji rada i izgled tablice prikaza istraženosti naselja preuzeti iz: HORVAT, MANDA 2001. str. 121-126. Nakon obrade građe tablica je revidirana ovdje dostupnim podacima.

4 Bukevje, Bukovčak, Cvetković Brdo, Donji Hruševac, Drenje Ščitarjevsko, Drnek, Gustelnica, Jerebić, Kozjača, Kuće, Lijevi Štefanki, Lukinić Brdo, Mraclin, Novo Čiče, Ribnica, Ruča, Sasi, Strezojevo, Suša, Ščitarjevo, Veleševac, Vukomerić, Vukovina (samo fotografije). Obrađeno je 2.227 pokretnih predmeta, 251 nepokretni objekt, arhitektonsko snimanje izvršeno je za 95 objekata, snimljeno je 1.279 fotografija.

5 Bistrač, Blinski Kut, Crnac, Gradusa Posavska, Greda Sunjska, Gušće, Krivaj Sunjski, Letina Donja, Letina, Gornja, Letovanić, Odra Sisačka, Selišće Sunjsko, Sisak, Sunja, Žreme. Obrađeno je 1.010 pokretnih predmeta, 220 nepokretnih objekata, izrađeno je 214 skica tlocrta i situacija kućišta, snimljeno je 1.100 fotografija.

6 Banovci, Bebrina, Brodski Stupnik, Bukovlje Podvinjsko, Čajkovci, Donja Bebrina, Donja Vrba, Donji Andrijevi, Donji Slatnik, Dubovik, Garčin, Glogovica, Gornja Bebrina, Gornja Vrba, Gornji Slatnik, Grabar je Brodsko, Gundinci, Jaruge, Ježevik, Kaniža, Kindrovo, Klokočevik, Korduševci, Kupina, Kuti Stupnički, Kuti Trnjanski, Lužani, Matković Mala, Oprisavci, Oriovčić, Podvinje, Poljanci, Pričac, Prnjavor Slavonski, Rastušje, Ruščica, Sapci, Sikirevci, Slavonski Kobaš, Sredanci, Stari Perkovci, Svilaj, Šamac Slavonski, Šumeće, Trnjani, Velika Kopanica, Vrhovina, Zadubravlje, Završje, Zdenci Brodski, Živike. Za Sl. Brod i Požegu bio je obrađen 151 pokretni predmet, 109 nepokretnih objekata, izrađeno je 288 arhitektonskih skica, snimljeno je 1.015 fotografija. Za vrijeme akcije otkupljeno je 126 predmeta za etnografsku zbirku Muzeja Brodskog Posavlja.

7 Bešinci, Biškupci, Bratuljevci, Buče Brodsko, Bzenica, Cerovac Jakšićki, Češljakovci, Djedina Rijeka, Doljanci, Doljanovci, Golo Brdo, Jaguplije, Kadanovci, Kaptol, Koprivnica Požeška (Požeška Koprivnica), Kutjevo, Novi Mihaljevci, Pleternica, Podgorje Požeško, Poljanska, Potočani Požeški, Radovanci, Ratkovica, Ruševo, Skenderovci, Smoljanovci, Sovski Dol, Stražeman, Sulkovci, Trenkovo, Tulnik, Velika, Venje, Vetovo, Vrhovci Gradski, Zagrađe.

8 Brtonigla, Čepić, Grožnjan, Ivan, Karšete, Kaštel, Katunari, Lucija, Markovac, Merišće, Momjan, Oprtalj (više naselja), Šorgi.

9 Igrane, Katuni, Lokva, Marušići, Mimice, Pisak, Podgrađe, Skočibe, Slime.

10 Donje Sitno, Gornje Sitno, Kotlenice, Podstrana, Srinjine, Žrnovnica (vidi i pod Poljica (Split) 1977.-1978.).

11 Banići, Čepikuće, Doli, Đonta Doli, Imotica, Kotezi, Kručica, Lisac, Mali Voz, Ošlje, Podgora, Podimoć, Slano, Smokovljani, Stupa, Štedrica, Točionik, Topolo, Trnovica, Visočani, Zaton Doli, Zaton Gornji.

12 Brbinj, Zaglav, Žman.

13 Kruševo, Zelengrad.

1975.	ROS	Novska ¹⁴	2
		Daruvar ¹⁵	3
	RRI	Buzet ¹⁶	13
1975.-1978.	RST	Makarska ¹⁷	17
		Poljica (Omiš) ¹⁸	6
	RZG	Klanjec ¹⁹	16
		Gospić ²⁰	10
		Zaprešić ²¹	
	ZZD	Olib	
		Silba	
		Premuda	
1976.	ROS	Podravska Slatina ²²	9
		Virovitica ²³	9
		Orahovica ²⁴	10
		Korenica, Gračac ²⁵	13
	ZZD	Zadar (otoci Ugljan i Vrgada) ²⁶	5
1976.-1978.	RRI	Pazin ²⁷	5
1976.-1977.		Labin ²⁸	8
1977.	RZG	Otočac ²⁹	2
		Čakovec ³⁰	16
	ZDU	Dubrovnik	
	RST	Poljica (Split) ³¹	2

.....
14 Drenov Bok, Krapje.

15 Daruvar, Končanica, Rijeka Batinjska.

16 Brest, Brgudac, Dane, Jelovice, Klenovščak, Kras, Kropinjak, Lanišće, Podgaće, Prapoće, Račja Vas, Rašpor, Slum, Trstenik, Vodice.

17 Bast, Baška Voda, Donja Brela, Drašnice, Drvenik, Gornje Igrane, Gornji Tučepi, Igrane, Krvavica, Makar, Makarska, Marušići, Podgora, Tučepi, Veliko Brdo, Zaostrog, Živogošće.

18 Duće, Gata, Kostanje, Smolonje, Zakućac, Zvečanje.

19 Bobovec, Brezakovec, Dol Klanječki, Donji Škrnik, Gredice, Kačkovac, Kladnik, Kumrovec, Lukavec Klanječki, Miljana, Movrač, Plavić, Poljana Sutlanska, Ravno Brezje, Risvica, Zagorska Sela, tekst „Kroz sela Hrvatskog zagorja“ (ing. Jelinek).

20 Aleksinica, Brušani, Jadovno, Kaluđerovac, Kaniža, Mala Plana, Pazariški Bakovac, Rastoka, Smiljan, Trnovac.

21 Bobovec Rozganski; Dubravica.

22 Bakić, Bistrica, Donje Bazje, Gornji Mihaljac, Medinci, Sladojevci, Sopje, Vaška, Vranješevci.

23 Borova Suhopoljska, Brezovica (Stara Brezovica), Detkovac, Gradi-na, Jasenaš, Karađorđevo Gradinsko, Korija, Rušani, Špišić Bukovica.

24 Crkvari, Crnac, Duzluk, Humljani, Nova Jošava, Orahovica, Slavonske Bare, Stara Jošava, Sumede, Zdenci.

25 Breštane, Bunić, Gumno Popločano, Krbavica, Ličko Cerje, Lovinac, Mazin, Podlapača, Poljana Cerjanska, Ričice, Sveti Rok, Štikada, Tolić.

26 Lukoran, Poljana, Preko, Sutomišćica, Vrgada.

27 Brest pod Učkom, Dolenja Vas, Lupoglav, Semić, Vranja.

28 Jasenovik, Kozljak, Kršan, Nova Vas, Plomin, Šušnjevica, Vozilići, Zagorje (Plominsko).

29 Kuterevo, Sinac.

30 Črečan, Čukovec, Donja Dubrava, Donji Mihaljevec, Donji Vidovec, Draškovec, Gardinovec, Grabrovnik, Hodošan, Marija na Muri, Martin na Muri, Prelog, Selnica, Strelec, Turčiče, Zasadbreg.

31 Podstrana, Žrnovnica.

	RRI	Opatija ³²	9
		Ploče ³³	3
	RZG	Vrbovsko ³⁴	7
		Duga Resa ³⁵	5
		Karlovac ³⁶	7
		Petrinja ³⁷	2
	ROS	Našice ³⁸	23
	ROS	Đakovo ³⁹	20
1977. i 1999.g.	ROS	Nova Gradiška ⁴⁰	26
1979. i 1977.g.	ROS	Pakrac ⁴¹	9
1975. i 1977.g.	ROS	Grubišno Polje ⁴²	16
1981., i 1977.	RST	Omiš	8
	ROS	Slavonska Požega ⁴³	36
		Kutina ⁴⁴	8
		Garešnica ⁴⁵	5
		Čazma ⁴⁶	3

32 Brdce, Dobreč, Lipa, Poljane, Rukavac, Vele Mune, Veprinac, Zvoneće, Žejane.

33 Brist, Podaca, Zaostrog.

34 U Gorskom kotaru je izvršena osnovna evidencija, pregled terena na području općine Vrbovsko u seoskim naseljima Blaževci, Klanac, Lukovdol, Moravice, Štefanci, Vrbovsko, Zapeč.

35 Gornje Prilišće, Jarče Polje, Skukani, Straža, Vukova Gorica.

36 Blatnica Pokupska, Donja Kupčina, Kamensko, Lazina, Mrzljaki Draganički, Rečica, Šišljavić, Vukmanić.

37 Brest Pokupski, Hrastovica.

38 Bokšić, Budimci, Ceremošnjak, Donja Motičina, Feričanci, Gazije, Gornja Motičina, Granice, Klokočevci, Koška, Martin, Našice, Niza, Ostrošinci, Podgorač, Poganovci, Pribiševci, Razbojište, Seona, Stipanovci, Sušina, Šaptinovci, Vukojevci. Za vrijeme akcije otkupljivi su predmeti za etnografsku zbirku Zavičajnog Muzeja Našice.

39 Bračevci, Breznica Đakovačka, Buče Gorjansko, Dragotin, Forkuševci, Gašinci, Kešinci, Kondrić, Koritna, Kućanci Đakovački, Lapovci, Mrzović, Musić, Novi Perković, Potnjani, Preslatinci, Strizivojna, Svetoblažje, Viškovci, Vrbica. Za vrijeme akcije otkupljen je 91 predmet za etnografsku zbirku Muzeja Đakovštine.

40 Adžamovci, Bačin Dol, Baničevac, Brđani (Rešetarski), Cernik, Davor, Dolina, Donji Bogičevci, Donji Lipovac, Donji Varoš, Dubovac, Gorice, Gornji Lipovac, Gornji Varoš, Mačkovac, Magić Mala, Nova Gradiška, Opatovac, Orubica, Podvrško, Seoce, Siče, Srednji Lipovac, Šagovina Cernička, Štivica, Uskoci. Uz građu uvršten je elaborat Novogradiškog Posavina iz 1999. godine i nekoliko novinskih članaka o novogradiškim obrtima i svilgojstvu.

41 Brekinjska, Donja Obrijež, Gaj, Gornja Šumetlica, Livađani, Marino Selo, Omanovac, Toranj, Veliki Banovac.

42 Cremušina, Donja Kovačica, Dražica, Grbavac, Grubišno Polje, Mala Barna, Mala Jasenovača, Mala Pisanica, Mali Grđevac, Pavlovac, Topolovica, Trojeglava Rašenička, Velika Barna, Velika Dapčevica, Veliki Grđevac, Zrinska.

43 Bešinci, Bišupci, Bratuljevci, Buče Brodsko, Bzenica, Cerovac Jakšićki, Česljakovci, Djedina Rijeka, Doljanci, Doljanovci, Golo Brdo, Jaguplije, Kadanovci, Kaptol, Koprivnica Požeška (Požeška Koprivnica), Kutjevo, Novi Mihaljevci, Pleternica, Podgorje Požeško, Poljanska, Potočani Požeški, Radovanci, Ratkovica, Ruševo, Skenderovci, Smoljanovci, Sovski Dol, Stražeman, Sulkovci, Trenkovo, Tulnik, Velika, Venje, Vetovo, Vrhovci Gradski, Zagrade.

44 Donja Gračenica, Krivaj, Kutina, Kutinsko Selo, Osekovo, Potok, Repušnica, Voloder.

45 Berek, Kajgana, Klokočevac, Šimljanica, Tomašica.

46 Ivanska, Laminac, Vagovina.

1983.	RZG	Ozalj ⁴⁷	18
1984., 1980.g.	RST	Imotski ⁴⁸	14
	ROS	Beli Manastir ⁴⁹	19
1985.	RZG	Samobor ⁵⁰	17
		Sesvete ⁵¹	37
	ZZD	Benkovac ⁵²	11
1985., 1988.g.	RST	Brač ⁵³	24
1986.	RZG	Dvor na Uni ⁵⁴	19
1987.	RZG	Kostajnica ⁵⁵	21
1988.	RZZSKH	Knin ⁵⁶	21
	RRI	Cres-Lošinj ⁵⁷	9
	RZG	Varaždin ⁵⁸	10
	RZZSKH	Glina ⁵⁹	19

.....

47 Brlag Ozaljski, Grandić Breg, Grdun, Griče, Hodinci (Hodinac), Jarnevići, Jasenovica, Jaškovo, Lukinić Draga, Mali Erjavec, Martinski Vrh, Polje Ozaljsko, Slapno (Žugčeva Gorica), Sršići (Seršić), Tomašnica, Vrhovac, Zaluka Lipnička, Žakanje.

48 Aržano, Biokovsko Selo, Biorine, Dobranje, Donji Vinjani, Gornji Vinjani, Imotski, Kamenmost, Lokvičić, Medovdolac, Opanci (Lovreč?), Ričica, Veliki Svib, Zmijavci.

49 Baranja, Baranjsko Petrovo Selo, Batina, Belje, Branjina, Draž, Duboševica, Gajić, Karanac, Kopačevo, Kotlina, Luč, Lug, Petlovac, Suza, Topolje, Torjanci, Vardarac, Zmajevac.

50 Cerovica, Dragonoš, Golubići, Gornja Vas, Jarušje, Konščica, Molvice, Noršić Selo, Novo Selo, Osredak Stojdraški, Osunja, Poklek, Samobor, Sječevac, Šipački Breg, Tisovac Žumberački, Višnjevci Podvrški.

51 Adamovec, Belovar, Blaguša, Brestje, Budenec, Cerje, Donja Glavnica, Drenčec, Dumovec, Đurđekovac, Gajec, Glavnička, Goranec, Gornja Glavnica, Grčaki, Jesenovci, Kašina, Kašinska Sopnica (Gornja), Kobiljak, Kraljevački Novaki, Kučilovina, Lužan, Markovo Polje, Moravče, Novoselec, Planina Donja, Planina Gornja, Popovec, Prepuštovec, Sesvete, Sesvetska sela, Sesvetski Kraljevac, Šašinovec, Šimunčevac, Vugrovec, Vurnovec, Žerjavinec.

52 Brgrad, Bruška, Buković, Donje Ceranje, Donji Karin, Korlat, Kula Atlagić, Lisičić, Parčić, Prović, Tinj.

53 Bakotin dolac, Bobovišće na moru, Bol, Brač, Dol, Donji Humac, Dračevica, Gornji Humac, Ložišće, Milna, Mirca, Murvica, Nerežišće, Novo selo, Osridke, Postire, Povlja, Praznice, Selca, Splitska, Sumartin, Sutivan, Škrip.

54 Brđani Šamarički (Zrinski Brđani), Bujinja, Donji Javoranj, Donji Žirovac, Gorička, Gornja Stupnica, Gornji Žirovac, Javnica, Komora, Kotarani, Kozibrod, Lotine, Ljeskovac, Majdan, Nožinići, Riječani Bujinjski, Švrakarica, Unčani, Zut.

55 Babina Rijeka, Borojevići, Cerovljani, Donji Bjelavac, Dubica, Graboštani, Hrastovac Donji i Gornji, Komogovina, Kostajnica, Kostajnički Majur, Kostreši Bjelovački (Kostreši Bjeločki), Kostrići, Lovča (Gornja, Srednja i Donja), Mečenčani, Meminska, Mračaj, Selište Kostajničko, Slabinja, Utolica, Velešnja Gornja i Donja, Živaja.

56 Biovičino selo, Biskupija, Cetina, Civiljane, Donje Selo, Donji Radljevac, Golubić, Kijevo, Kistanje, Kolašac, Modrino Selo, Mokro Polje, Nunići, Orlić, Plavno, Polača, Ramljane, Riđane, Uzdolje, Varivode, Vrbnik.

57 Beli, Filozići, Ivanje, Lubenice, Niska, Pernat, Predošćica, Sveti Petar, Zbičina.

58 Bartolovec, Imbrijovec Jelžabetski, Jakopovec, Jalžabet, Kelemen, Novakovec, Štefanec Bartolovečki, Trnovec, Vinica, Zamlaka.

59 Bijele vode, Buzeta, Dabrina, Dolnjaki, Donje Selište, Donji Klasnić, Dragotina, Drenovac, Glina, Gornje Taborište, Hajtić, Klasnić, Novo Glinsko Selo, Prijeka, Ravno Rašće, Roviška, Svrčića, Veliki Oblaj, Viduševac.

1989.	RZG	Gračac ⁶⁰	22
	ZDU	Konavle ⁶¹	11
1990.	RST	Hvar ⁶²	6
	RZG	Novska ⁶³	16
	ZŠI	Kornati (Šibenik)	
1991.	RZG	Lonjsko polje (Sisak) ⁶⁴	10
1992.	RRI	Labinština	
1994.	ROS	Vinkovci ⁶⁵	12
1995.	RRI	Mrkopalj, Fužine, Ravna Gora	
1996.		Ludbreg ⁶⁶	7
1997.	RRI	NP Risnjak ⁶⁷	
	ZŠI	Drniš, Ružić, Oklaj, Unešić ⁶⁸	14
1998./99.	RZG	Otočac (Sinac, Kuterevo)	2
	RRI	Brod Moravice ⁶⁹	16
	ZŠI	Primošten	
	ZDU	Korčula ⁷⁰	5
	RRI	Ćićarija (Buzet), Tinjan	13
	Uprava	Starigrad-Paklenica ⁷¹	2
2000.	ZDU	Pelješac ⁷²	9

60 Bruvno, Cerje, Deringaj, Donja Ploča, Donje Gubavčevo, Glogovo, Gornja Ploča, Gračac, Gubavčevo Polje, Ličko Cerje, Lovinac, Mazin, Nadvrelo, Otrič, Rastićevo, Ričice, Rudopolje Bruvanjsko, Seline, Sveti Rok, Štikada, Tomingaj, Velika Popina.

61 Brotnice, Dunave Krajnje, Komaji, Kuna Konavoska, Lovorno, Pločice, Polje, Poljice, Popovići, Pridvorje, Vitaljina.

62 Bogomolje, Brusje, Gdinj, Hvar, Velo Grablje, Vrboska.

63 Borovac, Brezovac, Jasenovac, Košutarica, Kozarice, Krivaj, Lovska, Piljenice, Plesmo, Puska, Rađenovci, Rajčići, Stara Subocka, Stari Grabovac, Uštica, Velika Kraljeva.

64 Čigoč, Gušće, Krapje, Kratečko, Lonja, Malo Svinjičko, Mužilovčica, Suvoj, Svinjičko (građa je i pod općinama Sisak i Glina, a registrator Lonjsko polje ima broj 36).

65 Andrijaševci, Ivankovo, Komletinci, Novi Mikanovci, Nuštar, Otok, Privlaka, Prkovci, Retkovci, Rokovci, Stari Mikanovci, Vođinci.

66 Bolfan, Čukovec, Komarnica, Križovljan, Ludbreg, Mali Bukovec, Martinić.

67 Begovo Razdolje, Belo Selo, Benkovac Fužinski, Crni Lug, Čabar, Donji Požar, Gašparci, Gerovo, Gornji Okrug Razloški, Gorski kotar (općenito), Grbajel, Guče Selo, Gusti Laz, Iševnica, Kalić, Kuželj, Leska, Mali Lug, Malo Selo, Mrkopalj, Podgora, Radočaj, Razloge, Sedalci, Srednja Krašićevica, Stara Sušica, Stari Laz, Sunger, Tršće, Turke, Velika Lešnica, Zakrajci, Zamost.

68 Čvrljevo, Donji Vlaići, Ljubostinje, Miljevci, Mirlović Polje, Oklaj, Otavice, Pakovo selo, Parčići, Planjane, Razvođe, Siverić, Vinovo Gornje, Žitnić.

69 Donji Šajn, Donji Šehovac, Goliki, Gornji Šajn, Gornji Šehovac, Klepeće selo, Kuti, Male Drage, Moravička Sela, Nove Hiže, Podgorani, Razdrto, Šimatovo, Velike Drage, Zavrh, Zdolanci.

70 Blato, Brna, Smokvica, Viganj, Žrnovo.

71 NP Paklenica (mlinovi), Bucići, Jurline, Mala Paklenica, Marasovići.

72 Borak, Borje, Gurića selo, Kuna, Oskorušno, Podbuče, Podgorje, Postup, Županje selo.

	RRI	Senj ⁷³	18
	RRI	Oprtalj ⁷⁴	9
2001.	Uprava	Vukovarski ravnjak ⁷⁵	12
2001.	Uprava	Vis, Komiža ⁷⁶	17
2001.	Uprava	Desinić ⁷⁷	7
2003.	Uprava	Lastovo ⁷⁸	5
2004.	Uprava	Premuda (Zadar) ⁷⁹	1

Uz građu razvrstanu po naseljima i općinama dostupna je i nerazvrstana građa objedinjena po slijedećim temama:

Nepokretna baština: Naselja, Opće karakteristike (5 registratora), Konstruktivni elementi graditeljstva (1 registrator), Sakralna arhitektura (1 registrator), Prizemnice (6 registratora), Kamene katnice (6 registratora), Trijemovi, stubišta, ulazi (2 registratora), Vrata, prozori (2 registratora), Dimnjaci (1 registrator), Interijeri, datacije (1 registrator), Krušne peći, ognjišta, kuhinje (2 registratora), Gospodarski objekti (7 registratora), Mlinovi (1 registrator), Ugljenare (1 registrator), Ambari (5 registratora), Kijeri (1 registrator), Bunari, zdenci, cisterne (1 registrator), Okućnice (4 registratora), Ograde (1 registrator), Putevi (1 registrator), Grubišno polje, Tradicijsko graditeljstvo (1 registrator).

Pokretna baština: Kućni inventar (4 registratora), Škrinje (1 registrator), Posude, metalne, drvene, kamene, od tikve (1 registrator), Drvene posude (2 registratora), Drveni predmeti (1 registrator), Lončarstvo (4 registratora), Košarstvo (1 registrator), Muzički instrumenti (1 registrator), Tekstilno rukotvorstvo (10 registratora), Nošnje, tkanja, vezovi (1 registrator), Prijevozna sredstva, oprema za životinje (1 registrator), Orače sprave i pomagala (2 registratora), Lov i ribolov (1 registrator), Pčelarstvo (1 registrator), Alati (2 registratora), Pokretni inventar (3 registratora), Razno (3 registratora), Dopisi, sastanci, ugovori, upute, upitnice, uvjerenja, razno (3 registratora dokumenata vezanih u etno akciju).

MOGUĆNOSTI I PRIMJER OBRADE GRAĐE

Primjer obrade građe prikupljene etnološkom akcijom „Istraživanje i fiksiranje stanja etnoloških spomenika u cilju prikupljanja dokumentacije i proučavanja mogućnosti

73 Biljevine, Francikovac, Gornji Zagon, Jablanac, Klaričevac, Krasno, Krivi Put, Lopci, Lukovo, Mirovo, Mrzli Dol, Pandore, Rakita, Seline, Senj, Turinski Krč, Velike Brisnice, Volarice Donje i Gornje.

74 Balini, Čabrnica, Kavi, Laganiši, Oprtalj (više naselja), Šorgi, Vižintini, Zrenj, Žnjidarići.

75 Bapska, Berak, Bokšić, Čakovci, Ilača, Lovas, Mikluševci, Petrovci, Sotin, Svinjarevci, Tompojevci, Tovarnik.

76 Biševo, Borovik, Brgujac, Dračevo Polje, Komiža, Kostirna, Marinje Zemlje, Oključna, Plisko Polje, Podhumlje, Podselje, Podstražje, Podšpilje, Rukavac, Sveti Andrija (Svetac), Vis, Žena Glava.

77 Desinić, Donji Zbilj, Gostenje, Jalšovec, Ravnice, Šimunci, Velika Horvatska.

78 Dvorna Luka, Lastovo, Pušćet, Zace, Zaklopatica.

79 Premuda.

2 Bukevje, ekipa istraživača u parku kurije Zlatarić (foto: N. Vranić, 1972.)

Bukevje, team of researches in the park of curia Zlatarić (photo: N. Vranić, 1972.)

njihove zaštite na području SR Hrvatske“ napravljen je prema rezultatima prve etnološke akcije RZZSKH na području ondašnjih granica općine Velika Gorica koja se prostire jugoistočno od Zagreba između rijeka Save i Kupe. Akcija je trajala od 21. kolovoza do 6. rujna 1972. godine i imala je eksperimentalni karakter. Ekipa je bila sastavljena od 9 članova: etnologa-konzervatora Marije Gamulin⁸⁰ koja je bila voditeljica ove akcije, fotografa Nikole Vranića⁸¹, ravnateljice Muzeja Turopolja u Velikoj Gorici Višnje Huzjak⁸², Vitomira Belaja⁸³ koji je tada bio asistent na Odsjeku za

etnologiju FF-a u Zagrebu, studenata i apsolviranih etnologije Nade Duić⁸⁴, Milivoja Šopa, Ljiljane Lauš, Milje Cvikić te studentice arhitekture Terezije Mirković. Fotografije⁸⁵ su snimali Nikola Vranić, Vitomir Belaj i Višnja Huzjak. Marija Gamulin opisivala je i bilježila podatke o nepokretnoj⁸⁶ kulturnoj baštini, Višnja Huzjak bilježila je pokretnu baštinu i ispitivala kazivače za opće podatke o selima, a studenti su većinom evidentirali predmete na terenu (sl. 2).

S područja ove općine obrađena su 24 sela: Bukevje, Bukovčak, Cvetković Brdo, Donji Hruševac, Drenje Ščitarjevsko, Drnek, Gustelnica, Jerebić, Kozjača, Kuće, Lijevi Štefanki, Lukinić Brdo, Mraclin, Novo Čiče,

80 Marija Gamulin Rečaj, prof. (Jelsa, 12. 12. 1919. - Zagreb, 4. 2. 2010.) radila je u RZZSKH od 1961. pa do umirovljenja. Inicirala je i vodila ovu etnografsku akciju.

81 Nikola Nino Vranić (Bileća 7. 4. 1933. - Zagreb, 26. 10. 2012.). Službujući u RZZSKH od 1954.-1989. svojim je fotoaparatom dokumentirao impozantan broj hrvatskih kulturnih spomenika. Opremio je mnogobrojne kataloge i monografije, a 1986. objavio je fotomonografiju *Krajolici*.

82 Višnja Huzjak, prof., rođena je u Podgoraču 18. 6. 1931. Od 1961. do 1995. bila je ravnateljica Muzeja Turopolja u Velikoj Gorici. Obogativši fondus muzeja, samostalno ili u suradnji postavila je mnogobrojne izložbe. Objavljivala je priloge o običajima, graditeljstvu, povijesti i kulturnim spomenicima velikogoričkog kraja te surađivala u mnogobrojnim tematskim emisijama HRT-a.

83 Prof. dr. sc. Vitomir Belaj (Maribor 8. 11. 1937. - Zagreb 19. 8. 2023.) Diplomirao je 1961. godine etnologiju i germanistiku na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, 1966. stekao je znanstveni stupanj magistra znanosti a 1979. obranio je doktorsku disertaciju. Od 1970. do umirovljenja radio je na Odsjeku za etnologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

84 Mr. sc. Nada P. Duić Kowalsky (Vinkovci, 29. 6. 1946. - Zagreb, 13. 7. 2013.), povjesničarka umjetnosti, etnologinja i konzervatorica. Magistarski rad *Oblici zaštite narodnog graditeljstva u SR Hrvatskoj* obranila je 1981.

85 Fotografije snimljene tijekom akcije nalaze se i u Fototeci kulturne baštine MKM.

86 Iscrpni podaci o narodnom graditeljstvu koje je u ovoj akciji zabilježila Marija Gamulin bilježe tradicionalni raspored, nazive i organizaciju stambenih i gospodarskih objekata, građevne i pokrovne materijale te tehnike gradnje. Među referatima sa 29. savjetovanja udruženja Ariebeitskreises für Hausforschung održanog 29. 8. - 1. 9. 1978. u Zagrebu, a objavljenim 1978. u zborniku *Tradicionalna stambena kuća (povijesni, etnološki i prostorni aspekti) u zapadnom području SR Hrvatske*, nalazi se i referat Nade Duić i Zorice Šimunović *Tipologija narodnog graditeljstva Turopolja, Gornje Posavine i Donjeg Pokuplja* (str. 11-32). Podaci za referat, između ostalih, uzeti su upravo iz ove građe.

3 Bukevje kbr. 158; krevet *postel* prekriven ukrasnim prekrivačem *plaet* (foto: N. Vranić, 1972.)

Bukevje No. 158; bed *postel* covered with a decorative blanket *plaet* (photo: N. Vranić, 1972.)

Ribnica, Ruča, Sasi, Strezojevo, Suša, Šćitarjevo, Veleševac, Vukomerić, Vukovina (samo fotografije).

Zabilježeno stanje na terenu dalo je osnovni uvid u očuvanost, ugroženost i gustoću javljanja pojedinih pojava hrvatske narodne baštine, a ujedno je i zadnje sustavno etnološko terensko istraživanje takve vrste.

BUKEVJE

Prikupljena je dokumentacija za ukupno 26 nepokretnih objekata tradicijskog graditeljstva stambene i gospodarske namjene i oko 110 pokretnih predmeta⁸⁷, izrađeno je 9 arhitektonskih skica i 86 fotografija.

Evidentirani pokretni objekti:

Kuhinjski inventar: 1 klupa obična i 4 klupe *premetače* s pomičnim naslonom; 5 stolica s naslonom i bez njega; 1 polica za posuđe; 1 kutni ormarić; 4 *grovače*, drvene posude za oblikovanje i miješenje tijesta za kruh; 2 ribeža; 4 čupa, zemljane posude raznih namjena (držanje mlijeka, masti i slično); 1 *digajna* za gibanice; 1 korito za meso

Sobni inventar: 1 krevet (sl. 3); 14 škrinja za ruho, od toga zabilježeno da su 3 škrinje s ravnim pokrovom (mlađi tip škrinja), 3 sa sedlastim pokrovom (stariji tip škrinja) i 2 škrinje zvane *ladica*; 1 kolijevka; 1 stolnjak; 1 plahta *plaet*; 1 prekrivač *koperta*; 2 jastučnice; 1 *kvačica* za vješanje *rubacha*

Ostali kućni inventar: 2 valjka za ravnanje (glačanje) odjeće, *pralka za gladiti*; 1 košara; 1 stolac za pašu; 1 okvir

⁸⁷ Broj predmeta često je evidentiran kao *nekoliko* pa se ne zna točan broj

za vezenje *tragle*; 1 *sluga*, pomagalo za skidanje čizama; 2 *smetaljke* za smeće

Pribor za krušnu peć: 4 *lopara* i *greblica*

Prerada mlijeka: 1 *stepica* za izradu maslaca

Pribor za preradu lana i konoplje⁸⁸: 2 preslice; 3 snovače; 4 vitla; 3 sukača; 3 trlice; 4 tkalačka stana; 1 rilj; 3 kolovrata; 1 stupa; 2 grebena; 1 *rašek*

Dijelovi ženske narodne nošnje⁸⁹: 3 *oplečja*; 3 suknje *rubache*; 3 pregače *zaslon*, *diganjka*; 1 prsluk *lajbek*; 3 kompleta ženskih nošnji

Vinogradarstvo: 1 koš za cijedenje mošta; 1 *brenda* za nošenje grožđa; 1 bačvica *beden*

Ostali alati, sprave i oprema: 1 *skoblica* za dubenje drvenih korita; 1 *vitlić* za pletenje užadi od konoplje; 2 lopatice *vejaček* za grabljenje žita; 1 brana

Drvene ograde: 1 ograda od hrastovih stupova

Evidentirani nepokretni objekti:

10 drvenih stambenih prizemnica; 11 drvenih stambenih katnica *čardak*; 2 kurije; 2 ljetne kuhinje *kuvarne*; 1 zdenac

BUKOVČAK

Opći podaci o selu zabilježeni su prema slijedećim pitanjima: Broj kuća, Broj domaćinstava, Broj stanovnika, Tip naselja, Stanovništvo, Porodica, Objekti javnog značaja, Ekonomika, Nazivi dijelova sela, Porodice, Vrste objekata, Sijanje lana i konoplje, Pečenje kruha, Preše za prešanje grožđa, Običaji. Akcijom je prikupljena dokumentacija za ukupno 19 nepokretnih objekata tradicijskog graditeljstva, 148 pokretnih predmeta, izrađeno je 9 arhitektonskih skica, 1 crtež i 65 fotografija.

Evidentirani pokretni objekti:

Kuhinjski inventar: 1 klupa s naslonom; 4 stola; 3 stolice; 2 *zdelnjaka*, police za zdjele; 2 zidna ormarića; 1 zidana kuhinjska peć; 6 *grovača*, drvenih posude za oblikovanje kruha; 1 korito za miješenje tijesta za kruh; 1 ribež; 3 glinena lonca; 1 metalni lonac za kuhanje na ognjištu; 1 *stucka*, čup za vodu, 1 tikvica za vodu, 1 korito za pranje

Sobni inventar: 2 kreveta *postela*; 30 škrinja za ruho; 2 ormara; 2 kolijevke; 1 stolnjak; 2 prekrivača za krevet; 4 ručnika; 1 blagoslovljena grančica *drnek*; 1 zidni sat

⁸⁸ Lan i konoplja se beru i suše u lipnju nakon cvatnje. Postupak skidanja sjemenki lana sa stabljike obavlja se drvenim češljem (kasnije metalnim) *rilj*. Stabljike konoplje se ne *riljaju* već stupaju na nožnoj stupi. Pozder se dalje čisti pomoću *trlice* i *grebena* i priprema za predenje pomoću preslice i vretena ili kolovrata. Na *rašku*, *mahalu* pređa se slaže kako bi se mogla oprati i pariti da izbijeli. Na *vitlu*, *vitliću* se predena namataju u klupka i tako su spremna za snovanje i prenošenje na tkalački stan koji je u ovim krajevima horizontalan

⁸⁹ Tradicionalni dijelovi ženskog ruha su suknja *rubacha*, pregača *fertun*, *zaslen* i bluza sa širokim rukavima *oplečje* ili košulja sa uskim rukavima zvana švabica. Nakon vjenčanja počele su nositi ukrašena oglavlja koja se u Turopolju nazivaju *poculica* a u Posavini (*h*)*albica*. Preko oglavlja nosila se je i četvrtasta marama *peča* načinjena od domaćeg platna. Krajevi *peče* različito su se vezali, ovisno o prigodi

4 Cvetković Brdo kbr. 9; preslica (foto: N. Vranić, 1972.)
Cvetković Brdo No. 9; the distaff (photo: N. Vranić, 1972)

5 Donji Hruševac kbr. 13; križevi od kose i voska vezani uz običaj štriganog kumstva (foto: N. Vranić, 1972.)
Donji Hruševac No. 13; crosses of hair and wax connected with the custom of štrigano kumstvo (photo: N. Vranić, 1972)

Ostali kućni inventar: 6 žrvanja žrne; 1 rešle, rašljasti kolac za sušenje ćupova

Prerada mlijeka: 2 maslenke, posude za izradu maslaca; 1 sirna zdelica za oblikovanje sira; 1 sirnica, košara za sušenje sira

Pčelarstvo: 3 drvene košnice; 3 pletene košnice; 1 pčelinjak; 1 kupovna vralica za med

Košaraštvo: 1 vaganec, košara za držanje kruha; 1 koš za travu; 1 košara za nošenje tereta na glavi; 2 nasejača, košare za sijanje

Vinogradarstvo: 5 preša za prešanje grožđa; 1 bačvica barilček, lagvić; 1 beden, bačva za tiještenje grožđa; 1 brenta za nošenje grožđa; 1 lajt; 1 voža

Voćarstvo: 1 drveni bat za tiještenje jabuka; 1 drveni lopar za tiještenje šljiva; 1 rašlje za tiještenje šljiva

Pribor za preradu lana i konoplje: 4 preslice; 1 daska za snovanje šprehlica; 3 vitla; 3 sukala; 1 trlica; 2 tkalačka stana; 2 kolovrata; 1 stupa; 1 greben; 4 raška

Dijelovi ženske narodne nošnje: 2 suknje rubače; 1 pregača fertun; 1 peča; 1 ženska marama s resama, resanec, rubec; 1 pocul(j)ica, žensko ogjavlje; 1 koraljna ogrlica đund

Ostali alati, sprave i oprema: 1 čekić za žigosanje stabala; 1 pila za piljenje planjki; 1 sjekira; 1 drveni bat za sječu drva; 1 vodor; 1 plug; 1 jaram

Prijevozna sredstva: 1 drvena kola za vuču

Evidentirani nepokretni objekti:

4 drvene stambene prizemnice; 4 drvene stambene prizemnice s okućnicom; 1 gospodarsko dvorište stanje; 1 drvena stambena katnica čardak; 1 ljetna kuhinja kuvarna;

1 zdenac; 4 komore (nekad stambeni a danas gospodarski objekti); 2 krušne peći; 1 klijet za vino

CVETKOVIĆ BRDO

Podatke za tip i nazive sela i zaselaka te za putove sakupila je Višnja Huzjak. Narodne običaje koji su se održali zabilježila je Milja Cvikić (*Naštrigano kumstvo*, Božić, Štefanje, Jurjevo, Filipovo, Ivanje, Bartolovo). Prikupljena je dokumentacija za ukupno 12 nepokretnih objekata tradicijskog graditeljstva, 101 pokretni predmet, izrađeno je 5 arhitektonskih skica i 45 fotografija.

Evidentirani pokretni objekti:

Kuhinjski inventar: 1 klupa s bez naslona; 2 stola; 2 stolice; 2 grovače; 4 korita za miješenje tijesta za kruh; 8 glinenih lonaca za mlijeko; 1 ćup za vodu; 1 ćup za držanje masti; 1 željezno glačalo na žar; 2 korita za ramnjanje haljina

Sobni inventar: 30 škrinja za ruho; 3 prekrivača za krevet, koperta, kober; 1 ručnik; 1 plahta plata

Ostali kućni inventar: 1 ulazna vrata; 1 sito retkoseja; 1 vješalica klinčenica; 1 lopatica vejača

Pribor za krušnu peć: 4 lopara i 2 grebljice

Prerada mlijeka: 3 maslenke, stepenke, posude za izradu maslaca

Pribor za preradu lana i konoplje: 5 preslica (sl. 4); 3 vitla; 1 sukač; 2 trlice; 1 tkalački stan; 3 kolovrata; 2 stupe; 4 grebena; 2 raška; 3 vretena

Dijelovi ženske narodne nošnje: 1 žensko ogjavlje poculica s umetkom podrepina

6 Donji Hruševac kbr. 56; kuća s krovom od šopa (foto: N. Vranić, 1972.)

Donji Hruševac No. 56; house with a roof made of straw (photo: N. Vranić, 1972.)

Ostali alati, sprave i oprema: 1 *tesla* za dubenje drvenih korita

Evidentirani nepokretni objekti:

Kapela sv. Roka; 5 drvenih stambenih prizemnica; 4 krušne peći; 1 kovačnica; 1 štagalj

DONJI HRUŠEVEC

Opći podaci o selu ispitani su prema sljedećim pitanjima, Broj kuća, Broj domaćinstava, Broj stanovnika, Tip naselja; Nazivi dijelova sela, Putovi, Stanovništvo, Ograde, Dobivanje vode. Zabilježeni su običaji za Jurjevo, Badnjak i Šišano kumstvo (sl. 5). Prikupljena je dokumentacija za ukupno 25 nepokretnih objekata tradicijskog graditeljstva, 128 pokretnih predmeta, izrađeno je 8 arhitektonskih skica, 3 crteža i 120 fotografija.

Evidentirani pokretni objekti:

Kuhinjski inventar: 9 klupa za sjedenje; 3 stola; 1 stolica; 6 *zdelnaka*; 3 *grovače*; 3 korita za miješenje tijesta za kruh; 3 glinene posude za držanje mlijeka; 1 drvena solnica; 2 *stepice* za maslac; 1 *sirnica*, glinena zdjela za sir

Sobni inventar: 3 kreveta; 1 klupa koja je i dodatak za ležaj; 1 *zikva*; 9 škrinja za ruho; 1 ormar; 1 viseći kutni ormarić; 1 petrolejka; 2 *druga*, dugačke drvene motke za vješanje odjeće; 2 vješalice za *drug*, *klinčenicu* i *kvačicu*; 1 *Božji kut*, kutna polica sa slikama svetaca

Ostali kućni inventar: 3 žrvanja *žrne*; 1 drveni sanduk za sol; 1 *bedniček* za pranje rublja; 1 *hodača*, hodalica za djecu; 1 mišolovka šljopeć; 1 *smetenka* za smeće

Prerada mlijeka: 2 *maslenke*, posude za izradu maslaca; 1 *sirna zdelica* za oblikovanje sira

Košaraštvo: 6 košara za razne namjene; 2 košare za sušenje gljiva; 1 *sirnica*, košara za sušenje sira; 1 *merica*, košarica za mjerenje brašna

Pčelarstvo: 5 drvenih košnica; 6 pletenih košnica omazanih blatom; 6 pletenih košnica omazanih balegom

Vinogradarstvo: 1 *beden*; 1 *lajt*

Pribor za preradu lana i konoplje: 2 preslice; 3 sukača; 1 *vreternica* za zaticanje vretena; 3 tkalačka stana; 1 stupa; 1 greben; 2 raška; 1 rilj; 1 snovača

Dijelovi ženske narodne nošnje: 1 *rubaća*; 1 pregača *fertun*; 1 *oplečje*; 1 *poculica*

Dijelovi muške narodne nošnje: 1 kabanica

Muzički instrumenti: 1 dvojnice *dvojinje*

Ostali alati, sprave i oprema: 3 *smicaljke*, klupe sa stezaljkom; 1 pila za izradu planjki; 1 plug s ornicama; 1 jaram; 2 brane; 1 vršilica *geplin*

Prijevozna sredstva: 1 drvena kola za vuču; 1 drvene saonice *sani*

Evidentirani nepokretni objekti:

Kapela sv. Ivana Krstitelja; 14 drvenih stambenih prizemnica (sl. 6); 1 drvena stambena katnica *čardak*; 1 gospodarsko dvorište; 2 ograde od šiblja; 2 *komore*; 1 *klet* za vino; 1 štala; 1 štagalj; 2 svinjca i kokošinjca; 1 mlaka za napajanje stoke

DRENJE ŠČITARJEVSKO

Opći podaci o naselju istraženi su prema sljedećim pitanjima: Broj kuća, Broj domaćinstava, Broj stanovnika, Tip naselja, Nazivi dijelova sela, Putevi, Stanovništvo, Ograde, Dobivanje vode. Prikupljena je dokumentacija za ukupno 11 nepokretnih objekata tradicijskog graditeljstva, 44

7 Drnek; brana od šiblja na rijeci Savi (foto: N. Vranić, 1972.)
Drnek; the dam of twigs on the river Sava (photo: N. Vranić, 1972)

8 Gustelnica kbr. 38; miješanje kruha u koritu i grovači (foto: N. Vranić, 1972.)
Gustelnica No. 38; making bread in trough and grovača (photo: N. Vranić, 1972)

pokretnih predmeta, izrađene su 4 arhitektonske skice i 20 fotografija. Napomena jednog od ispitivača glasi: *općenito u ovom selu ima malo pokretnih predmeta jer su većinu otkupili prekupci*

Evidentirani pokretni objekti:

Kuhinjski inventar: 1 stol; 1 stolica; 5 korita za miješenje tijesta za kruh; 2 *stucke* za držanje vode

Sobni inventar: 3 *zikve*; 7 škrinja za ruho; 2 plahte; 1 jastučnica

Ostali kućni inventar: 1 *fićura*, bačva za rakiju; 1 ribež za zelje

Košaraštvo: 1 *sirnica*, košara za sušenje sira

Pribor za preradu lana i konoplje: 1 preslica; 3 tkalačka stana; 2 snovače; 2 vitla; 1 kolovrat; 1 *našvala*, okvir za vezenje

Dijelovi ženske narodne nošnje: 4 *peče*; 1 *poculica*

Ostali alati, sprave i oprema: 1 plug s ornicama; 2 jarma; 1 *veternica*, stroj za vijanje žitarica i graha

Evidentirani nepokretni objekti:

6 drvenih stambenih prizemnica; 1 *komora*; 1 klijet za vino; 1 štala; 1 svinjac; 1 koš za kukuruz

DRNEK

Opći podaci o selu zabilježeni su prema slijedećim pitanjima: Broj kuća, Broj domaćinstava, Broj stanovnika, Tip naselja, Nazivi dijelova sela, Porodice, Vrste objekata u selu, Sijanje lana i konoplje, Pečenje kruha, Nazivi kraja i ljudi,

Nazivi susjednih krajeva, Graditelji drvenih kuća⁹⁰, Običaji, Pjevačice pjesama. Akcijom je prikupljena dokumentacija za ukupno 7 nepokretnih objekata tradicijskog graditeljstva, 121 pokretni predmet, izrađene su 4 arhitektonske skice i 39 fotografija (sl. 7)

Evidentirani pokretni objekti:

Kuhinjski inventar: 2 klupe s naslonom; 2 klupe s pomičnim naslonom; 2 stola; 5 stolaca; 1 zidni ormarić; 1 hodaljka za dijete; 4 *grovače*, *grohače* za kruh; 1 korito za miješenje tijesta za kruh; 1 *stucka*, čup za vodu; 1 *pralka* za gladiti, valjak za ravnjanje odjeće; 2 željezne pegle na žar

Sobni inventar: 1 krevet; 11 škrinja za ruho; 2 ormara s ladicama; 1 prekrivač za krevet; 4 plahte (*plaet*, *plata*, *kober*) od kojih se jedna čuva za odar; 1 ručnik koji je služio kao svatovska zastava; 1 *ura* s *batima*

Ostali kućni inventar: 1 drveno korito za napajanje stoke; 3 drvena korita za pranje rublja; 1 drveno korito za meso; 1 drvena posuda za mjerenje žita, *merica od pol vagana* (30 litara); 1 drveni prozor

Košaraštvo: 5 višenamjenskih košara; 1 *sirnica*; košara za sušenje sira

90
90 ...u selima Drneku i Poljani sa bili najpoznatiji graditelji drvenih kuća. U Bukevju je bilo samo nekoliko palira. No u Bukevju su bili vlekići - ljudi koji vleču stanje /prevlače drvene kuće/. Bila je i čitava zadruga koja je vukla stanje - zadruga Turčić. Od njih nema danas više nikoga živog. I obitelj Vujica su vukli stanje i od te porodice ima još živih ljudi. U: Muzej Turapolja [katalog stalnog postava]: etnologija. Velika Gorica, [2007.?, str. 15, naveden je je ispravan naziv koji glasi *stajne* a ne *stanje*.

9 Gustelnica kbr. 42; peć sa *pešnjakima* (foto: N. Vranić, 1972.)
Gustelnica No. 42; furnace with *pešnjaki* (photo: N. Vranić, 1972)

10 Gustelnica kbr. 42; *žličnjak* (foto: N. Vranić, 1972.)
Gustelnica No. 42; spoon rack (photo: N. Vranić, 1972)

Vinogradarstvo: 1 *lakomica*, drveni lijevak za pretakanje; 1 *greštalka*, štap za tiještenje grožđa

Pribor za preradu lana i konoplje: 3 preslice; 1 stolica za pređenje, *stolec s jamicom*; 1 *deščica* za snovanje; 1 snovača; 4 vitla; 3 sukača; 2 trlice; 5 tkalačkih stanova; 1 kolovrat; 1 stupa; 1 stalak za vretena, *stolčec za vretena*; 1 *stolčec* za snovanje pređe; 1 sito *rešete* za prosijavanje konopljinog sjemenja

Dijelovi ženske narodne nošnje: 7 *rubāča*; 6 *pregača fer-tun, zaslon*; 1 *peča*; 2 *poculice*; 3 *oplečja*; 1 *rekla* i 1 *cabajka*, crni odjevni predmeti za veliku žalost

Dijelovi muške narodne nošnje: 1 *gaće s rojtama*; 1 *rubāča*

Ostali alati, sprave i oprema: 1 plug; 2 jarma; 1 *vejača* za vijanje žita; 1 *vitlic* za pletenje užadi od konoplje

Evidentirani nepokretni objekti:

1 drvena stambena prizemnica; 4 drvene stambene prizemnice s okućnicom; 2 drvene stambene katnice *čardak*

Narodni običaji:

Naštrigavani kum; Velika subota; Uskrs; Zeleni Juraj; Ivanje

GUSTELNICA

Opće podatke o selu također je zabilježila Višnja Huzjak prema pitanjima: Broj kuća, Broj domaćinstava, Broj stanovnika, Tip naselja, Nazivi dijelova sela, Seoski centar, Stanovništvo, Porodice, Vrste objekata, Sijanje lana i konoplje, Pečenje kruha, Razno.

Prikupljena je dokumentacija za ukupno 13 nepokretnih objekata tradicijskog graditeljstva, 81 pokretni predmet, izrađene su 4 arhitektonske skice, 1 crtež i 70 fotografija.

Evidentirani pokretni objekti:

Kuhinjski inventar: 3 stola; 3 stolice; 2 klupe; 1 korito za miješenje tijesta za kruh (sl. 8); 1 *grovača*; 2 *vaganca*, pletene zdjelice za nošenje tijesta u krušnu peć; 1 zemljana posuda za mlijeko; 3 posude za držanje masti; 1 glinena peka; 1 peć za kuhanje i grijanje (sl. 9); 1 polica *zdelnjak*; 1 *žličnjak*, stalak za žlice (sl. 10); 1 *mačenka*, valjak za tijesto

Sobni inventar: 8 škrinja za ruho; 1 ormar; 3 kreveta; 3 zidna ormarića; 1 *drug* za odjeću; 1 plahta; 1 stolnjak *stonica*

Ostali kućni inventar: 1 korito za kolinje; 1 preša za grožđe; 1 štap za lovljenje riba i žaba; 1 *smetalnica*, lopatica za smeće; 6 žrvnjeva

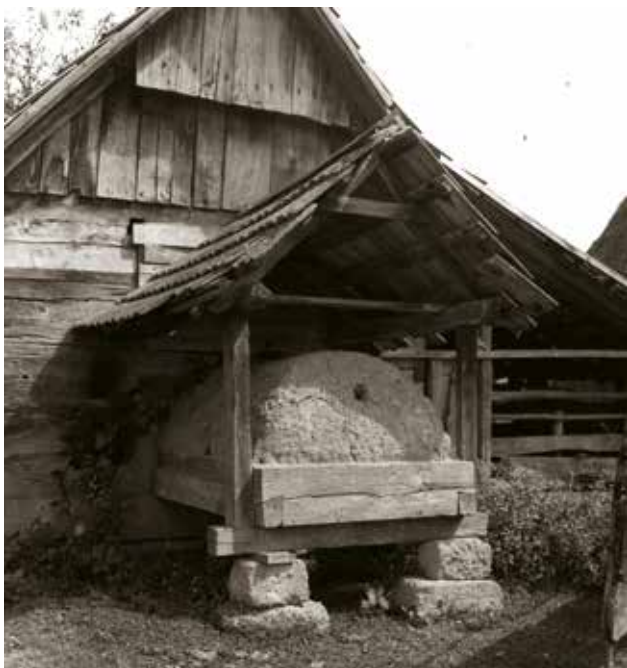
Košaraštvo: 4 *sirnice*; 1 košara za držanje brašna; 1 *ret-koseja*, košarica za sijanje; 1 koš za nošenje krmiva

Pribor za preradu lana i konoplje: 1 preslica; 1 snovača; 1 vitlo; 2 sukala; 1 rašak; 1 rilj; 1 stupa; 1 trlica

Pčelarstvo: košnice izdubene u drvu; košnice pletene od slame i omazane balegom te one od dasaka, također omazane balegom

Ostali alati, sprave i oprema: 3 pluga s ornica; 2 pluga bez ornica; 1 jaram; 10 brana

Narodni običaji: Šišano kumstvo, *naštrigano kumstvo*

11 Jerebić kbr. 1; krušna peč (foto: N. Vranić, 1972.)
Jerebić No. 1; oven for bread (photo: N. Vranić, 1972)

12 Kozjača kbr. 18; trijem kuće sa košarom za sušenje sira (foto: N. Vranić, 1972.)
Kozjača No. 18; porch of the house with a basket for drying cheese (photo: N. Vranić, 1972)

Evidentirani nepokretni objekti:

Kapela sv. Antuna Padovanskog; 2 drvene stambene prizemnice; 3 gospodarska dvorišta; 2 *komore*; 2 ljetne kuhinje; 1 krušna peč; 1 štala; 1 zdenac

JEREBIĆ

Opći podaci o selu zabilježeni su prema slijedećim pitanjima: Broj kuća, Broj domaćinstava, Broj stanovnika, Tip naselja, Nazivi dijelova sela, Putevi, Prezimana porodica, Vrste objekata u selu, Sijanje lana i konoplje, Pečenje kruha, Krušna peč. Prikupljena je dokumentacija za ukupno 12 nepokretnih objekata tradicijskog graditeljstva, 68 pokretnih predmeta, izrađena je 1 arhitektonska skica i 28 fotografija.

Evidentirani pokretni objekti:

Kuhinjski inventar: 4 stola; 2 klupe; 4 korita za miješenje tijesta za kruh; 2 *grovačice*; 1 *vagančec* za nošenje tijesta u krušnu peč; 2 vrča za mlijeko; 1 *stucka* za vodu; 2 glinene zdjele; 1 metalni lonac za kuhanje na ognjištu; 1 peč za kuhanje i grijanje; 1 valjak za tijesto i *ramnjanje* odjeće; 3 korita za *ramnjanje alinja*, ravnanje haljina; 1 poluga za zatvaranje vrata; 1 žarač; 2 *maslenke* za izradu maslaca sa štapom *tepalkom*

Sobni inventar: 13 škrinja za ruho; 3 *postele*; 1 kutni ormarić; 2 *druga*; 2 prekrivača

Ostali kućni inventar: 1 preša za grožđe; 3 žrvnja žrne;

Košaraštvo: 1 *sirnica*; 1 *rogožar*

Pribor za preradu lana i konoplje: 1 stupa; 1 trlica; 3 tkalačka stana

Ostali alati, sprave i oprema: 2 jarma; 1 brana; 1 *vejača* za vijanje žita; 1 svrdlo za drvo

Prijevozna sredstva: 1 drvene tačke; 1 kola za vuču; 1 saonice *sane*

Evidentirani nepokretni objekti:

8 drvenih stambenih prizemnica; 2 gospodarska dvorišta; 1 ljetna kuhinja; 1 krušna peč (sl. 11)

KOZJAČA

Opći podaci o selu zabilježeni su prema slijedećim pitanjima: Broj kuća, Broj domaćinstava, Broj stanovnika, Tip naselja, Nazivi dijelova sela, Porodice, Vrste objekata u selu, Dobivanje vode, Sijanje lana i konoplje, Pečenje kruha, Ograde, Vinska preša. Prikupljena je dokumentacija za ukupno 33 nepokretna objekta tradicijskog graditeljstva, 59 pokretnih predmeta, izrađene su 2 arhitektonske skice i 48 fotografija (sl. 12).

Evidentirani pokretni objekti:

Kuhinjski inventar: 3 stola; 2 klupe; 1 zidni ormarić za svete slike; 1 *oltarec*, okvir za raspelo; 1 korito za miješenje tijesta za kruh; 1 *nasejač* za držanje brašna; 1 *stucka* za mlijeko; 1 *žbunja*, glinena zdjela za mast; 2 *stepice* za izradu maslaca; 1 drvena *solenka*; 1 *zdelnjak* za posuđe

Sobni inventar: 3 škrinje za ruho; 4 zipke; 1 *drug*; 1 prekrivač *koperta*; 1 jastučnica; 1 plahta; 1 drveni stalak za budilicu; 1 okvir za slike

Ostali kućni inventar: 1 žrvanj

13 Kuće kbr. 89; *retkoseja*, rešeto za pročišćavanje žita nakon vršenja (foto: N. Vranić, 1972.)

Kuće No. 89; *retkoseja* for cleaning grains after harvest (photo: N. Vranić, 1972)

14 Kuće kbr. 100; sandučić za nošenje tesarskog alata (foto: N. Vranić, 1972.)

Kuće No. 100; box for carrying carpenter tools (photo: N. Vranić, 1972)

Pčelarstvo: nekoliko slamnatih košnica *koški* i nekoliko košnica pletenih od divlje loze i omazanih blatom

Pribor za prerađu lana i konoplje: 2 preslice; 3 stupe; 1 trlica; 4 tkalačka stana; 2 kolovrata; 1 *kitač*, drveni nož za odvajanje pozdera; 2 vitla; 2 grebena; 1 sukač; 1 *rašek*; 1 *vretenica* za sušenje pređe; 1 *našvavalo*, okvir za vezenje

Dijelovi ženske narodne nošnje: 1 *rubacha*; 3 pregače *fertun*; 1 *peča*; 1 ženska ogrlica *biser*

Ostali alati, sprave i oprema: 1 jaram; nekoliko brana; 1 vodir

Evidentirani nepokretni objekti:

14 drvenih stambenih prizemnica; 2 drvene stambene prizemnice s gospodarskim dvorištem; 1 ljetna kuhinja; 2 krušne peći; 1 gospodarsko dvorište; 1 drvena ograda; 1 svinjac; 1 štala; 1 pčelinjak; desetak malih klijeti *klečica*

KUČE

Opće podatke o selu, osim Višnje Huzjak, zabilježio je još netko od suradnika i to prema pitanjima: Broj kuća, Broj domaćinstava, Broj stanovnika, Tip naselja, Nazivi dijelova sela, Objekti javnog značaja, Kuća, Stanovništvo, Porodice, Ekonomika, Sijanje lana i konoplje, Pečenje kruha, Obrada drveta, Običaji.

Prikupljena je dokumentacija za ukupno 20 nepokretnih objekata tradicijskog graditeljstva, 63 pokretna predmeta, izrađeno je 12 arhitektonskih skica i 55 fotografija.

Evidentirani pokretni objekti:

Kuhinjski inventar: 2 stola; 4 ormarića za posuđe; 1 glinena zdjela *pekica*; 1 *vaganac*

Sobni inventar: 1 krevet; 7 škrinja za ruho; 3 zipke; 2 *klinčenice*; 1 ukrasni ručnik; 1 plahta *plata*; 1 zidni sat

Ostali kućni inventar: 1 vreća za žito tkana od konoplje; 1 *tunčec*, drvena zdjela za nošenje zrnja stoci i peradi; 2 rešeta *retkoseja* (sl. 13); 1 ribež za kupus; 1 ručna stupa za ječam; 2 *štrtinke*, drvene posude za mjerenje žita (zapremine 15 l); 1 *šurla*, hodalica za djecu

Košaraštvo: 1 košara za razne namjene; 2 *sirne košare*

Pribor za prerađu lana i konoplje: 4 preslice; 1 trlica; 1 tkalački stan; 3 vitla; 2 grebena; 3 sukača; 1 *rašek*; 1 *vreteno*; 1 *vretenica* za sušenje pređe namotane na vretena; 1 *ril*; 1 *traglice*, okvir za vezenje; 1 *kleštrač* za odstranjivanje pozdera

Dijelovi ženske narodne nošnje: 1 *rubacha s kikliščem*; 4 pregače *fertun*

Ostali alati, sprave i oprema: 1 kutija za tesarski alat (sl. 14); 1 blanja

Narodni običaji: *Šišano kumstvo*, *naštrigavani kum*; Uskrs *Vazem*; Jurjevo; Običaji oko poroda

Evidentirani nepokretni objekti:

Kapela sv. Fabijana i Sebastijana; Drvena katnica – škola; 6 drvenih stambenih prizemnica; 2 drvene stambene prizemnice s gospodarskim dvorištem, 5 *čardaka*; 2 ljetne kuhinje *sokačnice*; 1 krušna peć; 1 gospodarsko dvorište; 1 svinjac

15 Lijevi Štefanki; sak za lovljenje ribe (foto: N. Vranić, 1972.)
Lijevi Štefanki; sak for fishing (photo: N. Vranić, 1972)

16 Lukinić Brdo kbr. 118; stepenice istesane iz jednog komada drveta (foto: N. Vranić, 1972.)

Lukinić Brdo No. 118; stairs from a single piece of wood (photo: N. Vranić, 1972)

LIJEVI ŠTEFANKI

Opći podaci o selu zabilježeni su prema slijedećim pitanjima: Broj kuća, Broj domaćinstava, Broj stanovnika, Tip naselja, Nazivi dijelova sela, Stanovništvo, Porodice. Podatke o tradicijskom gospodarstvu zabilježila je Nada Duić. Prikupljena je dokumentacija za ukupno 15 nepokretnih objekata tradicijskog graditeljstva, 95 pokretnih predmeta, izrađene su 3 arhitektonske skice i 40 fotografija.

Evidentirani pokretni objekti:

Kuhinjski inventar: 2 stola; 1 klupa bez naslona; 1 klupa s naslonom; 1 zidni ormarić; 1 glineni ćup; 1 *stucka* za vodu; 1 drvena zdjela; 1 *maslenka* za izradu maslaca; 1 peć za grijanje i kuhanje

Sobni inventar: 5 kreveta; 18 škrinja za ruho; 2 zipke; 1 zipka za nošenje djece na krštenje; 1 plahta *plata*; 2 *druga*

Ostali kućni inventar: 1 korito za pranje rublja; 1 korito za razne namjene; 1 *ramnač* za *alinje ramnati*; 1 *perenička*, bačva za pranje rublja i izbjeljivanje pređe mješavinom vode i pepela; 1 mlat za mlaćenje graha; 1 mišolovka *škljopec*

Pribor za prerađu lana i konoplje: 6 preslica; 1 trlica; 4 tkalačka stana *tkanica, krosna*; 3 vitla; 1 greben; 4 sukala; 1 rašak; 2 rilja; 3 kolovrata; 3 nožne stupe za stupanje lana i konoplje

Dijelovi ženske narodne nošnje: 1 *rubuća*; 1 pregača

Dijelovi muške narodne nošnje: 2 muška prsluka *lajbeka*

Košaraštvo: 1 košara za sušenje sira

Ribolov: 1 *sak*, mreža za lovljenje riba (sl. 15); 1 *podnimač*

Ostali alati, sprave i oprema: 10 brana; 5 jarmova

Evidentirani nepokretni objekti:

Kapela sv. Jurja; 9 drvenih stambenih prizemnica; 1 ljetna kuhinja; 2 krušne peći; 1 gospodarsko dvorište; 1 seoski mlin

LUKINIĆ BRDO

Opći podaci o selu zabilježeni su prema pitanjima: Broj kuća, Broj domaćinstava, Broj stanovnika, Tip naselja, Nazivi dijelova sela, Stanovništvo, Dobivanje vode, Krušne peći. Prikupljena je dokumentacija za ukupno 40 nepokretnih objekata tradicijskog graditeljstva (sl. 16), preko 300 pokretnih predmeta, izrađeno je 8 arhitektonskih skica, 1 crtež i 76 fotografija.

Evidentirani pokretni objekti:

Kuhinjski inventar: 9 stolova; 5 stolica; 6 zidnih ormarića; 2 kutne police; 2 *zdelnjaka*; 1 *gatrice*, zidni stalak za držanje boca; 2 glinene peke; 2 solenke *tukače*; 3 kutne klupe; 3 klupe bez naslona; 5 korita za miješenje tijesta za kruh; 15 *grovača*; 2 *rka*, tikvice za vodu; 1 drvena žlica; nekoliko glinenih lonaca; 1 metalni lonac za kuhanje na ognjištu; 1 *kebel*, kabao za vodu; 1 *keblinjek*, polica za držanje kabla s vodom; 1 *stucka* za vodu; 9 glinenih posuda za mlijeko ili vodu; 4 *maslenke, stepice* za izradu maslaca; 1 posuda za mlijeko *kiblica*; 1 željezna pegla na žeravicu; 5 korita za ravnanje odjeće *ravnače korito, ramlača za ramlanje, korito za aljine*

17 Mraclin kbr. 23; drvena katnica čardak (foto: N. Vranić, 1972.)
Mraclin No. 23; wooden house čardak (photo: N. Vranić, 1972)

18 Ribnica kbr. 61; tkalački stan (foto: N. Vranić, 1972.)
Ribnica No. 61; the loom (photo: N. Vranić, 1972)

Sobni inventar: 9 *postel(j)a*; 1 klupa s naslonom; 2 *prekretače*, klupe s pomičnim naslonom; 69 *škrinja* za ruho; 6 *zipki*; 1 *ručnik*; 1 *svatovski ručnik*; 3 *plahte*; 3 *prekrivača*; 1 *stolnjak*; 1 *zidni sat*; 1 *sveti ugao* s križem i slikama svetaca

Ostali kućni inventar: 2 *mišolovke šklopec*; 1 *runjek* za runjenje kukuruza; 1 *stalak* za djecu; 2 *hodalice* za djecu *odače*; 2 *korita* za pranje *rublja*; 1 *lopatica smetlenka*; 2 *para lopara* i *grebljica* za krušnu peć; 1 *rašlje* za sušenje posuđa od mlijeka (i na njemu 8 *lonaca* i 1 *maslenka*); *guba* i *kresivo*; 1 *škaf* za nošenje vode na glavi; 1 *parenica* za pranje *rublja* i *izbjeljivanje pređe*; 2 *lagve*, *ladvice* za nošenje vina ili vode u polje

Pribor za prerađu lana i konoplje: 10 *preslica*; 4 *trlice*; 9 *tkalačkih stanova tkanica*; 5 *vitala*

2 *grebena*; 5 *sukala*; 1 *rašak*; 2 *vretena*; 1 *vretenka*, *stalak* za *vretena*; 2 *rilja*; 5 *nožnih stupa*; 3 *snovače*; 5 *kolovrata*

Dijelovi ženske narodne nošnje: 4 *rubache*; 2 *pregače zastor*; 3 *opleča*; 1 *rogato oglavlje*

Dijelovi muške narodne nošnje: 1 *rubacha*; 2 *para gaća*

Košaraštvo: 3 *velike košare*; 2 *sirnice*, *košare* za sušenje *sira*; 2 *merikice* za mjerenje *brašna*

Vinogradarstvo: 1 *lajta*, *velika bačva* za vino ili *rakiju*

Ostali alati, sprave i oprema: 11 *brana*; 3 *jarma*; 3 *pluga*; 5 *vejača*, *lopata* za *vijanje žita*; 1 *roglje*; 1 *klupa* za *klepanje kose*; 1 *vodir*; 1 *klepetec* za *tjeranje ptica iz polja*

Prijevozna sredstva: 1 *drvene saonice sani*

Narodni običaji: *Šišano kumstvo*, *naštrigano kumstvo*; *Jurjevo*; *Ivanje*

Evidentirani nepokretni objekti:

Kapela sv. Ivana; 24 *drvene stambene prizemnice*; 1 *drvena stambena prizemnica* s *gospodarskim dvorištem*; 2 *čardaka*; 4 *komore*; 2 *ljetne kuhinje sokačnice*; 1 *krušna peć*; 1 *svinjac*; 2 *štale*; 2 *sjenika*

MRACLIN

Opći podaci o selu zabilježeni su prema pitanjima: Broj kuća, Broj domaćinstava, Broj stanovnika, Tip naselja, Nazivi dijelova sela. Prikupljena je dokumentacija za ukupno 29 nepokretnih objekata tradicijskog graditeljstva, izrađeno je 5 arhitektonskih skica i 86 fotografija.

Evidentirani pokretni objekti:

Kuhinjski inventar: 3 *stola*; nekoliko *stolica*; 1 *polica* *posude*; 1 *korito* i 1 *valjak* za *ravnanje haljina*, *pralka* i *mličanak*; nekoliko *ćupova* i *glinenih lonaca* za *mlijeko*

Sobni inventar: 1 *krevet*; 2 *klupe* s pomičnim naslonom; 24 *škrinje* za ruho; 1 *sobni ormar*; 1 *zipka*; nekoliko *ručnika*; nekoliko *stolnjaka*; 1 *koperta*; 1 *škrinjica* za *placovinu*, 2 *slike* na *staklu*

Ostali kućni inventar: 1 *polić*, *mjera* za *žito* *zapremine* 1,5 l

Pribor za prerađu lana i konoplje: 6 *tkalačkih stanova*; 7 *vitla frkleca*; 7 *kolovrata*

Dijelovi ženske narodne nošnje: nekoliko *rubacha* i *fertuna*

19 Sasi; stalak za sušenje sira (foto: N. Vranić, 1972.)
Sasi; rack for drying cheese (photo: N. Vranić, 1972)

20 Strezojevo kbr. 73; unutrašnjost drvene kuće (foto: N. Vranić, 1972.)
Strezojevo No.73; interior of the wooden house (photo: N. Vranić, 1972)

Košaraštvo: 1 košara za sušenje sira

Vinogradarstvo: 2 *lagve*

Ostali alati, sprave i oprema: 1 jaram

Evidentirani nepokretni objekti:

1 drvena stambena prizemnica; 24 *čardaka* (sl. 17);
1 gospodarsko dvorište; 3 gospodarska objekta

NOVO ČIČE

Dokumentacija se sastoji od 11 fotografija slijedećih objekata:

5 drvenih stambenih prizemnica; 1 drvena stambena prizemnica s okućnicom; 1 drvena ograda; Župna crkva

RIBNICA

Prikupljena je dokumentacija za ukupno 5 nepokretnih objekata tradicijskog graditeljstva, 57 pokretnih predmeta, izrađene su 3 arhitektonske skice i 19 fotografija.

Evidentirani pokretni objekti:

Kuhinjski inventar: 1 stol; 2 pribora za ravnanje haljina; 1 *stepica* za izradu maslaca; 1 korito za miješenje kruha; 1 *grohača*; 1 glinena zdjela za oblikovanje sira; 1 glineno cjedilo; 1 glineni lonac za kuhanje; 1 solenka; 1 *ručnača*; stalak za ručnike

Sobni inventar: 1 klupa s pomičnim naslonom; 7 škrinja za ruho; 1 zipka; 1 prekrivač za krevet; 1 slika sakralnog sadržaja

Ostali kućni inventar: 1 korito za pranje rublja; 1 *ko-panj*, pojilo za stoku; 1 mišolovka

Pribor za preradu lana i konoplje: 4 tkalačka stana (sl. 18); 2 vitla; 1 kolovrat; 1 greben; 3 preslice; 1 *rašek*; 2 nožne stupe; 1 sukač; 1 trlica; 5 vretena; 1 daščica za snovanje; 1 nož za čišćenje lana i konoplje

Dijelovi ženske narodne nošnje: 3 *peče*; 1 *rubacha*; 3 *fer-tuna*; 1 *švabica*, košulja s dugim i uskim rukavima

Košaraštvo: 1 košara za sušenje sira

Narodni običaji: *Šišano kumstvo*, *naštrigan kum*; Običaji oko poroda

Evidentirani nepokretni objekti:

4 drvene stambene prizemnice; 1 drvena stambena prizemnica s okućnicom

RUČA

Prikupljena je dokumentacija za ukupno 23 nepokretna objekta tradicijskog graditeljstva, oko 80 pokretnih predmeta, izrađeno je 5 arhitektonskih skica i 57 fotografija.

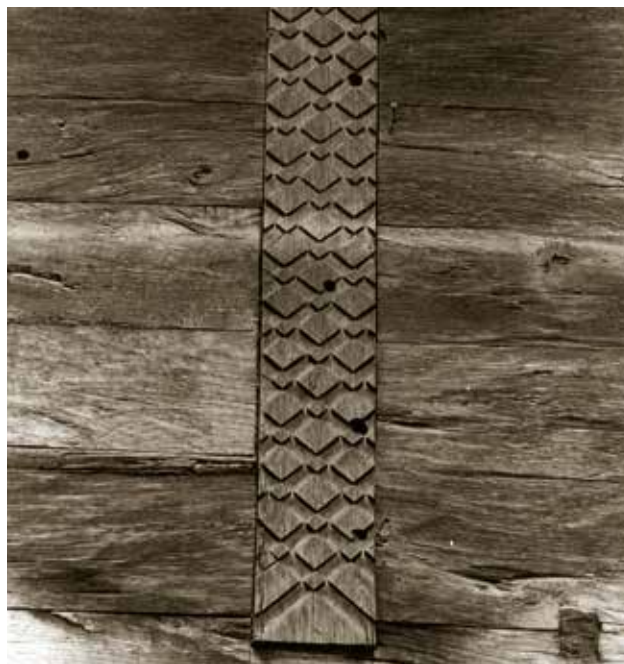
Evidentirani pokretni objekti:

Kuhinjski inventar: 3 stola; 2 tronošca; 3 klupe; 1 *randek*, stalak za ognjište; 1 glinena posuda za mlijeko; 1 glinena posuda za mast; 1 glineni lonac za kuhanje; 1 *stepica* za izradu maslaca; 1 korito za miješenje kruha i nekoliko manjih zdjela za oblikovanje tijesta za kruh; 1 *stucka* za vodu

Sobni inventar: 1 krevet; 1 *lotrica*, izrezbareni naslon za krevetninu; 6 škrinja za ruho; 1 prekrivač za krevet; 1 plahta; 2 jastučnice; 1 zipka; 1 *ura z batima*

21 Strezojevo kbr. 78; unutrašnjost drvene kuće (foto: N. Vranić, 1972.)
Strezojevo No. 78; interior of the wooden house (photo: N. Vranić, 1972)

22 Suša kbr. 59; reljefno ukrašena spojna greda (foto: N. Vranić, 1972.)
Suša No. 59; decorated beam (photo: N. Vranić, 1972)

Ostali kućni inventar: 1 korito za pranje rublja; 2 drvena okvira za slike ili ogledala; nekoliko vreća za žito; 1 *ko-bar*, ručnik za prekrivanje konja; 1 *škrabec*, korito za grah; 1 ribarska mreža *sak*; 1 rašlje za sušenje lonaca za mlijeko; 1 vodor; 1 *tragel*, okvir za vezenje

Pribor za prerađu lana i konoplje: 2 tkalačka stana; 3 kolovrata; 1 greben; 1 rilj; 3 preslice; 1 nožna stupa; 2 sukača; 1 trlica; 1 razboj; 2 snovače;

Dijelovi ženske narodne nošnje: 2 *peče*; 3 *rubache*; 3 *pregače*; 1 *švabica*; 1 plišani kaput; 3 ženske ogrlice *perglin*, *struka*

Dijelovi muške narodne nošnje: 1 *rubacha*; 1 *gaće*; 1 kožna torbica za pribor za pušenje

Vinogradarstvo: 1 *sudiček*, bačvica za rakiju; 1 *lagva*

Narodni običaji: *Šišano kumstvo*, *naštrigani kum*; *Vuzemnica*, uskršni krijes; Kratki pregled ciklusa godišnjih običaja

Evidentirani nepokretni objekti:

13 drvenih stambenih prizemnica; 1 *kuvarna*; 3 *čardaka*; 1 pčelinjak s 5 košnica; 2 krušne peći; 1 zdenac na šibu; 2 drvene ograde

SASI

Prikupljena je dokumentacija za 8 nepokretnih objekata tradicijskog graditeljstva, 11 pokretnih predmeta, izrađene su 2 arhitektonske skice i 17 fotografija.

Evidentirani pokretni objekti:

Kuhinjski inventar: 2 stola; 1 kutna klupa

Sobni inventar: 1 *druk*; 1 škrinja za ruho

Ostali kućni inventar: 1 *korito i brv*, korito i stalak za pranje rublja u rijeci; 1 *loparka* za krušnu peć; 1 stalak za sušenje sira (sl. 19); 1 korito za napajanje stoke

Pribor za prerađu lana i konoplje: 1 kolovrat; 1 nožna stupa

Ostali alati, sprave i oprema: 1 brana

Evidentirani nepokretni objekti:

5 drvenih stambenih prizemnica; 2 tradicijske okućnice; 1 *komora*; 1 *kurušnjak*, koš za kukuruz; 1 drvena ograda

STREZOJEVO

Opći podaci o selu zabilježeni su prema pitanjima: Broj kuća, Broj domaćinstava, Broj stanovnika, Tip naselja, Nazivi dijelova sela, Putovi, Seoski centar, Stanovništvo, Porodice, Vrste objekata, Snabdijevanje vodom, Ekonomika, Običaji, Ograde, Pečenje kruha. Prikupljena je dokumentacija za ukupno 19 nepokretnih objekata tradicijskog graditeljstva, izrađene su 4 arhitektonske skice, 1 crtež i 75 fotografija.

Evidentirani pokretni objekti:

Kuhinjski inventar: 4 stola; 2 tronošca; 5 ormarića; 4 *zdelnjaka*; 1 *bednjić* za držanje soli; 1 *bednjić* za držanje vode; 7 klupa; 4 korita za miješenje tijesta za kruh; 1 *merica*, pletena posuda za brašno i žitarice; 4 *grovače*; 1 *kuvača*; 2 *maslenke*; 1 željezna pegla; 1 daska i 1 valjak za ravnjanje odjeće; 1 *stučica*, glinena posuda za nošenje vode sa zdenca; 10-ak glinenih lonaca za mlijeko

23 Suša kbr. 61; pčelinjak (foto: N. Vranić, 1972.)

Suša No. 61; the apiary (photo: N. Vranić, 1972.)

24 Veleševac kbr. 171; ženska narodna nošnja (foto: N. Vranić, 1972.)

Veleševac No. 171; female folk costume (photo: N. Vranić, 1972.)

Sobni inventar (sl. 20, 21): 4 kreveta; 1 klupa za sjedenje i spavanje; 1 sobni ormar; 14 škrinja za ruho; 6 zipki; 3 *zikvice* za nošenje djeteta na krštenje; nekoliko plahti; 2 prekrivača; 2 zidna sata; 2 sveta ugla; 3 *druga*

Ostali kućni inventar: 1 *našivalo*, okvir za vezenje; 1 mišolovka *škljopec*; 2 hodalice za djecu; 3 korita za pranje rublja; 1 korito za napajanje stoke; 2 lopatice *smeteljke*; 1 sobna vrata; 1 ulazna vrata; 1 kutija za sitni alat; 1 *kabel* za nošenje vode; 1 škrinja za meso i sir; 1 ribež za repu; 3 *bednje* za razne namjene (držanje vode, soli, žita)

Pribor za prerađu lana i konoplje: 8 preslica; 5 tkalačkih stanova; 5 vitala; 4 sukača; 2 raška; 3 vretena; 4 nožne stupe; 1 snovača; 2 kolovrata

Dijelovi ženske narodne nošnje: 5 *rubacha*; 5 *pregača*; 2 *poculice*

Dijelovi muške narodne nošnje: 1 *rubacha*; 1 *gaće*

Košaraštvo: nekoliko većih košara; 1 *lesa*, košara za sušenje sira

Pčelarstvo: oko 30 pletenih ili drvenih *koški* omazanih blatom ili balemom

Vinogradarstvo: 1 *lajta*, bačva za vino ili rakiju; 1 *beden* za tiještenje šljiva; 1 *brenta* za *dreckanje* grožđa; 2 *brente* za nošenje grožđa; 1 preša za grožđe; 1 *šef*, tikva za pretakanje pića iz bačve

Ostali alati, sprave i oprema: 5 brana; 6 jarmova; 4 pluga; 1 ornice; 4 *roglje*; 1 vile; 1 vodor; 1 *val*, valjak za usitnjavanje zemlje; 1 *vejača*

Prijevozna sredstva: 2 para drvenih saonica *sani*; 1 kola za vuču; 1 *smukla*, pomagalo za vuču drveta iz šume

Evidentirani nepokretni objekti:

1 grobljanska kapelica; 8 drvenih stambenih prizemnica; 2 gospodarska dvorišta; 1 *čardak*; 4 *komore*; 1 ljetna kuhinja; 1 krušna peć; 1 čelinjak

SUŠA

Prikupljena je dokumentacija za ukupno 12 nepokretnih objekata tradicijskog graditeljstva (sl. 22), izrađene su 4 arhitektonske skice, 1 crtež i 47 fotografija.

Evidentirani pokretni objekti:

Kuhinjski inventar: 1 tronožac; 5 klupa; 7 korita za miješenje tijesta za kruh; 2 *grovače*; 3 *stepice* za izradu maslaca; 10-ak glinenih čupova, lonaca i zdjela; 1 glineno cjedilo; 1 poklopac za mlijeko; 1 korito; 2 *loparke* i 2 *cepeca* za *aljine gladiti*; 1 vješalica *klinčnica*

Sobni inventar: 10-ak škrinja za ruho; 4 kolijevke; nekoliko plahti; nekoliko jastučnica; 1 ručnik; 1 zidni stalak za ručnike; 2 prekrivača; 1 zidni sat; 1 motka *druk*

Ostali kućni inventar: 1 hodalica za djecu; nekoliko korita za pranje rublja; 1 *štrinka*, mjera za kukuruz ili grah; 1 ljestve; 1 rešetko za prosijavanje sjemenja; 1 zdjela za nošenje kukuruza svinjama

Pribor za prerađu lana i konoplje: 7 preslica; 2 tkalačka stana; 4 sukača; 4 nožne stupe; 1 snovača; 5 kolovrata; 2 grebena; 1 rilj; 1 *traglice*

Dijelovi ženske narodne nošnje: 5 *rubacha*; 2 *peče*; 1 plišani *robec*; 5 *pregača*; 6 *poculica*; 7 (*h*) *albica*; 3 (*j*) *oplečja*; 1 *švabica*; 1 *pisanina*; 1 krzneni kaput *čurak*

Košaraštvo: 3 *sirnice* za sušenje sira; 1 koš za branje kukuruza

Pčelarstvo: 2 *vulišča*, košnice izdubene u drvetu

Lov i ribolov: 1 *drot*, zamka za lisice; 1 *osti*; 2 mreže za ribolov

Vinogradarstvo: 1 *lajt*, bačva za vino ili rakiju; 1 *lakomica* za pretakanje pića iz bačve

Ostali alati, sprave i oprema: 2 pluga; 1 ornice; 1 srp; 1 *vejača*

Evidentirani nepokretni objekti:

6 drvenih stambenih prizemnica; 5 *čardaka*; 1 pčelinjak (sl. 23)

ŠČITARJEVO

Prikupljena je dokumentacija za 6 nepokretnih objekata tradicijskog graditeljstva, izrađene su 2 arhitektonske skice, 1 crtež i 21 fotografija.

Evidentirani nepokretni objekti:

4 drvene stambene prizemnice; 2 drvene stambene prizemnice s okućnicom

VELEŠEVEC

Prikupljena je dokumentacija za ukupno 11 nepokretnih objekata tradicijskog graditeljstva, izrađene su 4 arhitektonske skice i 39 fotografija.

Evidentirani pokretni objekti:

Kuhinjski inventar: 2 stola; 1 klupa; 1 *stepica* za izradu maslaca; 1 glineni lonac; 1 *gladač*, korito za ravnjanje haljina; 1 zidana kuhinjska peć; nekoliko *sirnih zdelica*, kalupa za sir; 1 petrolejka; 1 glinena *stucka* za vodu ili vino

Sobni inventar: 1 krevet; 6 sobnih ormara; 1 komoda; 5 škrinja za ruho; 1 kolijevka; 3 plahte; 1 jastučnica; 1 ručnik; 1 stolnjak; 2 prekrivača; 1 zidni sat; 2 motke *drug*; 2 *kvačice* za *drug*; 1 *klinčnica*, vješalica za ručnike

Ostali kućni inventar: 1 *štrtinka*, posuda za mjerenje žitarica; 1 *zdenčana vedrica* za grabljenje vode iz zdenca; 1 ručnik za kićenje konja; 1 *sirna košara*; 1 kućna vrata

Pribor za preradu lana i konoplje: 3 preslice; 1 tkalački stan; 1 sukač; 1 stupa; 1 snovača; 1 kolovrat; 1 greben; 1 mahalo za namatanje pređe; 1 *stolec* za pređenje i tkanje

Dijelovi ženske narodne nošnje (sl. 24): 7 *rubāča*; 7 *zaslena*; 1 *poculica*; 3 *albice*; 4 *opleča*; 3 *švabice*

Ribolov: 1 *josti*; 1 *sačica*, mreža za ribolov; 1 *vrška*

Ostali alati, sprave i oprema: 1 *smukle* za šlajsanje drveta iz šume; 1 tokarski stroj; 1 kolotur *čiga*; 1 sijačica za kukuruz i repu

Narodni običaji: *Šišano kumstvo*, *striženo kumstvo*

Evidentirani nepokretni objekti:

5 drvenih stambenih prizemnica; 1 *čardak*; 1 krušna peć; 1 ljetna kuhinja *kuvarna*; 3 vrste drvenih ograda

VUKOMERIĆ

Opći podaci o naselju istraženi su prema slijedećim pitanjima: Broj kuća, Broj domaćinstava, Broj stanovnika, Tip naselja, Nazivi dijelova sela, Putovi, Stanovništvo, Objekti, Sijanje lana i konoplje, Pečenje kruha. Izrađene su 3 arhitektonske skice i 26 fotografija.

Evidentirani pokretni objekti:

Kuhinjski inventar: 2 stola; 1 korito za kruh; 1 kutni ormarić; 3 glinene zdjele; 2 *stucke*

Sobni inventar: 1 krevet; 4 škrinje za ruho; nekoliko ručnika; nekoliko prekrivača; 1 *drug*

Ostali kućni inventar: 1 žrvanj; 1 korito za pranje; 1 *lopar* i 1 *grabljice* za krušnu peć; 1 rog za barut; 1 *hrk*, *rg*, tikvica za nošenje vina ili vode u polje

Pribor za preradu lana i konoplje: 3 preslice; 1 trlica

Dijelovi ženske narodne nošnje: 4 *poculice*

Košaraštvo: 1 košara za luk i krumpir

Vinogradarstvo: 1 preša za grožđe

Ostali alati, sprave i oprema: 1 plug; 2 jarma; 4 brane

Evidentirani nepokretni objekti:

1 drvena stambena prizemnica; 1 drvena stambena prizemnica s gospodarskim dvorištem; 2 krušne peći; 2 *komore*

Ovim primjerom obrade dobiven je uvid u zatečeno stanje na terenu 70-ih godina 20-og stoljeća. Zabilježena dobra izvor su podataka o tradicijskoj baštini te kulturnoj i gospodarskoj povijesti velikogoričkog kraja.

LITERATURA

HORVAT, MANDA, Pregled istraženosti tradicijskog graditeljstva i nekoliko primjera obnove, *Zbornik radova II. simpozija etnologa konzervatora Hrvatske i Slovenije, Zaštita i očuvanje tradicijske kulturne baštine* SEK 2, Zagreb: Uprava za zaštitu kulturne baštine (2001.), 121-136.

DOKUMENTACIJSKI IZVORI

Ministarstvo kulture i medija, Uprava za zaštitu kulturne baštine

„Istraživanje i fiksiranje (utvrđivanje) stanja etnoloških spomenika u cilju prikupljanja dokumentacije i proučavanja mogućnosti njihove zaštite na području SR Hrvatske”

Abstract

OVERVIEW AND EXAMPLE OF PROCESSING ETHNOGRAPHIC MATERIALS KEPT AT THE DIRECTORATE FOR THE PROTECTION OF CULTURAL HERITAGE OF THE MINISTRY OF CULTURE AND MEDIA OF THE REPUBLIC OF CROATIA

The materials from the ethnological campaign "Research and Determination of the Condition of Ethnological Monuments with the Aim of Gathering Information and Studying Possible Methods for Their Protection in the Territory of SR Croatia" were collected through systematic professional field research on the material culture of rural communities. Fieldwork consisted of interviews with informants, recording data necessary to complete the professional questionnaire, and documenting photographic and architectural materials. In addition to providing insight into the state of preservation or endangerment of heritage, and the possibilities for its reconstruction and protection, the collected materials also served as the basis for scientific studies and thematic research on traditional construction and housing, primary industries and economies, various inventories, handcrafts and clothing culture. The gathered materials were classified by municipality, as shown

in the table of the settlement survey, which included the year in which the surveys were conducted, the competent institutions that carried them out, and the research areas (municipalities), along with the number of surveyed villages and their listing under the corresponding ordinal number in the notes.

The example of material processing is based on the documentation created following the first ethnological campaign, which took place from August 21 to September 6, 1972, in the territory of the municipality of Velika Gorica. The team consisted of nine members, who surveyed 24 villages, registering 2,227 movable objects and 251 immovable objects. They conducted architectural recordings of 95 objects and took 1,279 photographs. The examples determine the time period characterized by the existence of values that provide the possibility for reconstruction using selected methodologies as sources for the economic and cultural history of rural communities.